Maa- ja metsätalousministeriö MINVA MMM2020-00612

RO Orasmaa Tuuli(MMM), Fallenius Sanna-Helena(MMM) 09.11.2020

Viite

Asia

Maatalousministereiden epävirallinen videokokous 16.11.2020

Puheenjohtajamaa Saksa järjestää maatalousministereiden epävirallisen videokokouksen 16.11.2020. Suomea kokouksessa edustaa maa- ja metsätalousministeri Jari Leppä.

Videokokouksessa komissio esittelee katsauksen maatalouden markkinatilanteesta. Sianlihamarkkinoiden huolena on Saksassa havaitut afrikkalaisen sikaruton (ASF) tapaukset ja erityisesti niiden aiheuttama saksalainen sianlihan viennin tyrehtyminen päävientimarkkinoille. Suomi ottaa komission tilannekatsauksen tiedoksi.

Kokouksen muissa asioissa Saksa kertoo EU:n metsästrategian ja metsäpolitiikkojen valmistelusta sekä YK:n ruokajärjestelmähuippukokouksesta vuonna 2021. Lisäksi ministerit kuulevat ruokajätteen ja -hävikin vähentämisen edistymisestä vuoden 2016 neuvoston päätelmien mukaisesti sekä komission Pellolta pöytään –konferenssista 15.-16.10.2020. Suomi ottaa tiedotusasiat tiedoksi.

Asialista:

MAATALOUSMINISTEREIDEN EPÄVIRALLINEN VIDEOKOKOUS 16.11.2020

Sivu

Maataloustuotteiden markkinatilanne 3

Komission tiedotusasia

Keskustelu

Muut asiat 7

a) Ruokahävikki- ja ruokajäte: Arvio Neuvoston 28.6.2016 hyväksyttyjen päätelmien toimeenpanon edistymisestä
Puheenjohtajavaltion ja komission tiedotusasia

b) Pellolta pöytään- konferenssi 15.-16.10.2020
Komission tiedotusasia

c) YK:n ruokajärjestelmähuippukokouksen valmistelut
Puheenjohtajavaltion tiedotusasia

d) Näkökulmia EU:n metsiin liittyviin politiikka-aloihin ja EU:n metsästrategiaan vuoden 2020 jälkeen
Puheenjohtajavaltion tiedotusasia

Maa- ja metsätalousministeriö PERUSMUISTIO MMM2020-00611

RO Sandholm Pekka 09.11.2020

Asia
Maataloustuotteiden markkinatilanne

Kokous
Maatalousministereiden epävirallinen videokokous 16.11.2020

U/E/UTP-tunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Komissio antaa maatalousministereiden epävirallisessa videokokouksessa 16.11.2020 katsauksen maataloustuotteiden markkinatilanteesta. Maatalouden erityiskomitea (MEK) valmisteli keskustelua kokouksessaan 9.11.2020.

Suomen kanta

Suomi ottaa komission tilannekatsauksen tiedoksi.

Pääasiallinen sisältö

Komissio ei ole vielä tätä perusmuistiota laadittaessa toimittanut tausta-asiakirjaa markkinatilanteesta.

Sianlihamarkkinoiden huolena on Saksassa havaitut afrikkalaisen sikaruton (ASF) tapaukset ja erityisesti niiden aiheuttama saksalainen sianlihan viennin tyrehtyminen päävientimarkkinoille. Aiemmin vientiin päätynyt saksalainen sianliha etsii uusia väyliä EU:n sisältä ja tämä häiritsee vakiintuneita markkinoita. Muut EU:n jäsenmaat ovat osittain korvanneet Saksan osuuden viennissä, mutta EU on myös menettänyt markkinoita muille globaaleille toimittajille. EU:n vienti on viime vuosina ollut voimakkaassa kasvussa lähinnä Kiinan kysynnän ansiosta. Elokuuhun 2020 mennessä vienti oli 3,7 miljoonaa tonnia kun vuotta aiemmin vastaavaan aikaan oli viety 2,8 miljoonaa tonnia. Saksan osuus alkuvuoden 2020 viennistä oli noin viidennes.

Sianlihan hinta on helmi-maaliskuun vaihteen 2020 ennätyksellisestä 195€/100 kg pudonnut 145€/100 kg. Hinta oli laskenut jo alkusyksystä tasolle 155 €/100 kg ja ASF jyrkensi laskua. Dramaattisinta hinnanlasku on ollut Saksassa, jossa on tultu yli 200 euron hinnoista tasolle 135€/100kg. Lihan hintaa voimakkaammin tilanne on heijastunut porsaiden hintaan. Suomessa lihan hinta ei keväällä saavuttanut huippua, mutta hinnanlaskukin on ollut vähäistä.

Naudanlihan kysyntä on koronatilanteen takia vähentynyt erityisesti arvo-osien osalta. Tämä johtuu ravintolakysynnän voimakkaasta vähenemisestä. Voimakkainta kysynnän

väheneminen on ollut niissä jäsenmaissa, joissa turismi aiheuttaa normaalisti paljon kysyntää. Tilannetta on tasapainottanut tuonnin selvä väheneminen, erityisesti Etelä-Amerikasta.

Siipikarjanlihan tuotanto on jatkanut kasvuaan, hinnat toipuivat nopeasti kevään laskusta, mutta ovat viime viikkoina kääntyneet laskuun ja pysyttelevät viime vuosien keskiarvon alapuolella. Erityisesti broilerin tuotanto on nopeakiertoista ja ketjuohjattua, joten se reagoi nopeasti kysynnän muutoksiin.

Lihamarkkinoita on lisäksi haitannut teurastamohenkilökunnan sairastuminen COVID-19 –virustautiin. Tämäkin on kohdistunut voimakkaimmin Saksan teurastamoihin.

Kananmunien kysyntä ja hinta vahvistuivat keväällä kotileipomisen ja ruoanlaiton lisäännyttyä, nyt hinta on kuitenkin laskenut eikä hinta ole kääntynyt nousuun kuten yleensä syksyllä. Markkinoilla on ylitarjontaa viennin supistuessa, tuonnin ja tuotannon kasvaessa.

Maidontuotanto on elokuuhun 2020 mennessä kasvanut vajaalla parilla prosentilla, kasvua on lähes kaikissa jäsenmaissa ja myös globaali tuotanto on kasvanut Yhdysvaltojen, Australian ja Uuden-Seelannin tuotannon kasvaessa. Suomeen ennustetaan 1,5 prosentin tuotannon kasvua tälle vuodelle.

EU on kuitenkin menestynyt maailmanmarkkinoilla varsin hyvin, sillä voin vienti on alkuvuonna 2020 kasvanut peräti 40 prosenttia. Myös juuston vienti kasvaa, mutta rasvattoman maitojauheen vienti on pienessä laskussa.

Maitotuotteiden hinnat ovat pysyneet interventiohintojen yläpuolella ja maidon tuottajahinta on ollut noin 33 senttiä/litra. Jäsenmaiden vaihtelu on suurta.

Viljojen hinnat ovat maailman markkinoilla vahvistuneet lokakuussa 2020 selvästi. Vehnän hinta on noussut 10 prosenttia ja maissin hinta 20 prosenttia. Vehnän vahvistumiseen on vaikuttanut Argentiinan satonäkymät ja hieman myös Australian. Mustan meren alueella on syysviljojen kasvustojen kehityksen osalta ollut kuivaa Ukrainassa ja Venäjän eteläosissa. Yhdysvalloissa sateet ovat haitanneet syysviljoja. EU:n hinnat ovat seuranneet kehitystä maailmalla.

Komission ennusteen mukaan EU:n viljan tuotanto olisi 271 miljoonaa tonnia. Viime satokaudella määrä oli 294 miljoonaa tonnia, joten siitä jäätäisiin ennusteen mukaan lähes 8 prosenttia. Viljan tuotantomäärä on tällä kaudella alle viiden vuoden keskimääräisen tuotannon, mutta ei kuitenkaan niin pieni kuin vuonna 2018, jolloin EU:ssa oli kasvukaudella pitkäaikainen kuivuus. Viljaa on maailmanmarkkinoilla hyvin tarjolla, joten taseen näkökulmasta sitä saa tuotua. Laadun osalta voi EU:ssa olla ongelmallista, kun esimerkiksi sateet ovat maissilla aiheuttaneet mikrotoksiineja. Ensi vuoden osalta arvioidaan vehnäalan kasvavan, mutta ohran osalta voi olla pieni pudotus.

Usea jäsenmaa (Saksa, Alankomaat, Espanja ja Kreikka) on ollut huolissaan Romanian suunnittelemista poikkeustoimista auttaa tuottajia kasvukauden kuivuuden aiheuttamassa heikossa taloudellisessa tilanteessa. Romanian on kerrottu suunnittelevan mm. poikkeuslainsäädäntöä, jonka turvin tuottajan ei tarvitse noudattaa viljojen toimitussopimusten ehtoja eli se sekoittaisi sisämarkkinoilla romanialaisen viljan kaupankäyntiä pitkin viljaketjua. Komissio on yhteydessä Romaniaan asian suhteen.

Komission arvioi EU:n **öljykasvien** (rapsi, auringonkukka, soija) sadon alenevan 11,8 prosenttia viiden vuoden keskiarvoon nähden. Rapsin osalta sato alenee suurista

tuottajamaista Romaniassa 49 prosenttia ja Ranskassa 35 prosenttia. Pienempään satoon vaikuttaa alentunut kylvöala verrattuna viime vuoteen ja haasteellinen kasvukausi. Valkuaiskasvien tuotantoala 2020/21 on sama kuin viiden vuoden keskiarvo ja sato 5 prosenttia sitä korkeampi. Lupiinin sato pienenee, mutta herneen ja härkäpavun kasvaa viiden vuoden keskiarvoon nähden.

Sokerin maailmanmarkkinahinta oli viime viikolla korkeimmillaan kahdeksaan vuoteen. EU-hinta puolestaan on ollut melko vakaa maaliskuusta 2020 saakka ja on edelleen viitehinnan alapuolella. Sokerin kulutus on maailmanlaajuisesti (2,7 milj. tn) ja EU:ssa (650 000 tn) laskenut koronapandemian aikana.

EU:n sokerijuurikassato jäänee keskimääräisestä. Monissa jäsenmaissa epäedulliset sääolot ja virukset ovat romahduttaneet satotoiveet. Tarkkoja satotietoja odotellaan.

Romania suunnittelee maksavansa tukea heikosta sadosta kärsiville sokerijuurikkaan viljelijöille, mikä huolettaa monia jäsenmaita.

Egypti asetti kesäkuussa 2020 tuontikiellon EU-sokerille suojatakseen omaa tuotantoaan. Egypti on EU:n kolmanneksi tärkein vientimaa. Komissio käy neuvotteluja Egyptin kanssa, mutta tilapäiseksi suunnitellun toimen loppumisesta ei ole saatu takeita.

Viinin markkinatilanne on heikko koronantilanteen vähennettyä myyntiä EU-alueella ja vientiä. Jo ennestään Yhdysvaltojen Airbus-rankaisutullit heikensivät vientimahdollisuuksia. Edellisen vuoden suuret varastot eivät helpottaneet tilannetta. Monet joustot kansallisiin tukiohjelmiin ovat helpottaneet tilannetta, mutta joidenkin jäsenmaiden mukaan lisätoimia tarvitaan.

Hedelmä- ja vihannesala on pärjännyt nykyisessä markkinatilanteessa suhteellisen hyvin. Kriisitilanne on jopa parantanut tiettyjen tuotteiden kysyntää. Esimerkiksi appelsiinien ja persikoiden markkinahinta on selvästi yli 5 vuoden keskimääräisen maksimihinnan, omenoiden markkinahinta on hieman 5 vuoden keskimääräisen hinnan yläpuolella ja tomaatin hinta on hieman 5 vuoden keskimääräisen hinnan alapuolella. Hinnoissa on luonnollisesti jäsenmaakohtaista vaihtelua. Kesällä kuumuus ja kuivuus ja toisaalta syksyllä tulvat (mm. syyskuussa Kaakkois-Espanjassa) ovat vaivanneet tiettyjä alueita.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

Kyseessä on komission tiedotusasia.

Käsittely Euroopan parlamentissa

-

Kansallinen valmistelu

EU18-jaosto (maatalous ja elintarvikkeet) 5.11.2020 ja 11.11.2020.

EU-ministerivaliokunta 13.11.2020.

Eduskuntakäsittely

Suuri valiokunta 13.11.2020.

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

-

Taloudelliset vaikutukset

-

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

-

Asiakirjat

-

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Neuvotteleva virkamies Pekka Sandholm, MMM/RO/MARY, puh. 0295 162 416, pekka.sandholm@mmm.fi

EUTORI-tunnus

Liitteet

Viite

Maa- ja metsätalousministeriö PERUSMUISTIO MMM2020-00607

RO Fallenius Sanna-Helena(MMM), Orasmaa Tuuli(MMM) 06.11.2020

Asia
Maatalousministereiden epävirallisen videokokouksen muut asiat

Kokous
Maatalousministereiden epävirallinen videokokous 16.11.2020

U/E/UTP-tunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Maatalousministereiden epävirallisen videokokouksen muissa asioissa on puheenjohtajavaltio Saksan ja komission tiedotusasioita.

Suomen kanta

Suomi ottaa asiakohdat tiedoksi.

Pääasiallinen sisältö

a) Ruokahävikki- ja ruokajäte: Arvio 28.6.2016 hyväksyttyjen neuvoston päätelmien toimeenpanon edistymisestä

Puheenjohtajavaltion ja komission tiedotusasia

Puheenjohtajavaltio kertoo yhdessä komission kanssa, kuinka ruokahävikkiä- ja jätettä käsitelleiden neuvoston päätelmien toimeenpanossa on edistytty. Neuvoston päätelmät hyväksyttiin 28.6.2016. EU on sitoutunut YK:n kestävän kehityksen tavoitteen 12.3 mukaisesti puolittamaan vuoteen 2030 mennessä ruokajätteen määrän jälleenmyyjä- ja kuluttajatasolla sekä vähentämään ruokahävikkiä tuotanto- ja jakeluketjuissa. Toukokuun alussa vuonna 2019 astui voimaan delegoitu päätös elintarvikejätteen mittaamisesta (2019/1597, 2008/98/EY). Sen mukaan jäsenvaltioiden on raportoitava elintarvikejätteensä Euroopan komissiolle vuodesta 2020 lähtien. Ensimmäiset vertailukelpoiset tiedot jäsenvaltioiden mittaustuloksista ovat saatavilla kesällä 2022. Ruokahävikin vähentäminen on keskeinen osa myös EU:n Pellolta pöytään -strategian toimeenpanoa. Pellolta pöytään -strategian mukaisesti tavoitteena on uudistaa EU:n päiväysmerkintöjen sääntely vuoteen 2022 mennessä ja vuoteen 2023 mennessä määritellä oikeudellisesti sitovat tavoitteet ruokahävikin vähentämiseksi. Keskeinen tiedonvaihdon foorumi jäsenvaltioille on jatkossakin ”EU Platform for Food Losses and Food Waste”, jonka toimintaan myös Suomi osallistuu aktiivisesti. Komission suositukset hävikin ja elintarvikejätteen

vähentämiseksi julkistettiin 12.12.2019 puheenjohtajavaltio Suomen yhteistyössä komission kanssa järjestämässä konferenssissa.

b) Pellolta pöytään –konferenssi 15.-16.10.2020
Komission tiedotusasia

Komissio järjesti verkkotapahtumana Pellolta pöytään –konferenssin 15.-16.10.2020. Konferenssiin oli ilmoittautunut yli tuhat osallistujaa EU:n jäsenvaltioista ja EU:n ulkopuolelta. Osallistujat edustivat valtionhallintoa, kansalaisjärjestöjä, kauppaa ja teollisuutta, tutkimuslaitoksia ja muita sidosryhmiä. Konferenssin emännöivät terveys- ja elintarviketurvallisuuskomissaari Stella Kyriakides ja maatalouskomissaari Janusz Wojciechowski.

Konferenssin taustalla oli komission 20.5.2020 julkaisema Pellolta pöytään –strategia. Konferenssin tarkoitus oli kerätä yhteen eurooppalaisia sidosryhmiä, jotka ovat kiinnostuneita kehittämään EU:n siirtymää kohti kestäviä ruokajärjestelmiä.

Konferenssin paneelikeskusteluissa ja työpajoissa käsiteltiin mm. globaalia siirtymää kestäviin ruokajärjestelmiin, eri toimijoiden yhteistyötä ruokajärjestelmien muuttamiseksi, kuluttajien asenteita kestävyyskysymyksissä, innovaatioita ja viljelijöiden taloudellisia mahdollisuuksia kestäviin ruokajärjestelmiin siirtymisessä. MMM:n kansliapäällikkö Jaana Husu-Kallio osallistui paneelikeskusteluun EU:n lainsäädäntökehikon kehittämisestä kestävän ruokajärjestelmän luomiseksi.

c) YK:n ruokajärjestelmähuippukokouksen (FSS) valmistelut
Puheenjohtajavaltion tiedotusasia

YK:n pääsihteerin aloitteesta syntynyt Ruokajärjestelmien huippukokous (FSS) järjestetään syyskuussa 2021 YK:n yleiskokouksen yhteydessä. Valtionpäämiesten kokousta edeltää valmistelukokous Roomassa ensi kesänä. Huippukokouksen tavoitteena on nostaa yleiseen tietoisuuteen ruokajärjestelmien merkittävä vaikutus kaikkien YK:n kestävän kehityksen tavoitteiden saavuttamiselle ja lähettää vahva poliittinen viesti muutoksen tarpeesta ja konkreettisista keinoista. Kokous on myös erinomainen mahdollisuus tuoda esiin ruokaturvaan, ravitsemukseen ja ilmastonmuutokseen liittyvää erityisosaamista, tietotaitoa, innovaatioita, hyviä käytäntöjä ja kaupallisia ratkaisuja.

Kokousta valmistellaan usealla taholla: tieteellinen komitea, teemoihin keskittyvät ns. toimintapolut (Action Tracks) ja neuvoa-antava komitea ovat aloittaneet työnsä. Toimintapolut ovat: 1) Turvallisen ja ravitsemuksellisesti sopivan ruuan saannin varmistaminen kaikille, 2) Kestäviin kulutustapoihin siirtyminen, 3) Ympäristömyönteisen tuotannon laajamittainen edistäminen, 4) Oikeudenmukaisen toimeentulon edistäminen ja 5) Haavoittuvuuksien, shokkien ja stressien sieto- ja palautumiskyvyn kasvattaminen. Suomi on ilmoittanut erityiskiinnostuksensa polun 3) työstä. Kokoukseen valmistautumisen erityinen tavoite on lisätä tietoisuutta kansallisista ja maailmanlaajuisista ruokajärjestelmistä ja niiden yhteyksistä. Tässä kansallisella vuoropuheluhankkeella on tärkeä rooli.

Puheenjohtajavaltio Saksa on yhdessä tulevien puheenjohtajavaltioiden Portugalin ja Slovenian kanssa sopinut, että neuvoston FAO –agri työryhmä koordinoi EU–valmisteluja. Useat neuvoston työryhmät osallistuvat valmisteluihin (CONUN, CODEV, COHAFA, WPIEI, Kasvinterveyspäälliköt, Geenivaratyöryhmä). Komissiossa pääosastojen välistä valmistelua koordinoi Kansainvälinen yhteistyö ja kehitysasiat -pääosasto (DEVCO). FSS on tiedotusasiana maatalousministereiden epävirallisen videokokouksen asialistalla.

Neuvoston päätelmät aiheesta on tarkoitus tuoda maatalous- ja kalastusneuvoston hyväksyttäviksi vuoden 2021 alkupuolella

a) Näkökulmia EU:n metsiin liittyviin politiikka-aloihin ja EU:n metsästrategiaan vuoden 2020 jälkeen
Puheenjohtajavaltion tiedotusasia

EU-metsästrategian valmistelu on viivästynyt, ja valmistelun tiekartta juuri avautunut julkiselle konsultaatiolle, joka umpeutuu 4.12.2020. Puheenjohtajavaltio on valmistellut neuvoston päätelmät EU:n metsästrategiasta tiiviissä yhteistyössä jäsenvaltioiden kanssa voidakseen vaikuttaa EU-metsästrategian valmisteluun. Päätelmät sisältävät Suomen kannalta olennaiset näkökulmat metsiin liittyen: metsien biodiversiteetti- ja ilmastokysymysten lisäksi päätelmissä on huomioitu biokiertotalous sekä metsiin ja metsäsektoriin liittyvät elinkeinot. Päätelmät korostavat metsiin liittyvien aloitteiden koordinaation tärkeyttä EU:n metsästrategian ja sen toimeenpanon avulla. Lisäksi päätelmissä painotetaan kansallisen kompetenssin tärkeyttä metsäasioissa, joka on Suomelle erityisen tärkeä maininta. Päätelmät hyväksytään 10.11.2020 päättyvässä kirjallisessa menettelyssä.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

Kyseessä ovat maatalous- ja kalastusministereiden epävirallisen videokokouksen muut asiat.

Käsittely Euroopan parlamentissa

-

Kansallinen valmistelu

EU18-jaosto (maatalous ja elintarvike) 11.11.2020
EU-ministerivaliokunta 13.11.2020

Eduskuntakäsittely

Suuri valiokunta 13.11.2020

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

-

Taloudelliset vaikutukset

-

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

-

Asiakirjat

a) 11665/20

d) WK 12513/2020 INIT

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Erityisasiantuntija Sanna-Helena Fallenius, MMM/RO/EUKA, puh. 0295 162 481, sanna-helena.fallenius@mmm.fi

Erityisasiantuntija Tuuli Orasmaa, MMM/RO/EUKA, puh. 0295 162 056, tuuli.orasmaa@mmm.fi

Kohta a)

Erityisasiantuntija Anna Salminen, MMM/RO/MARY, puh. 0295 162 002, anna.salminen@mmm.fi

Kohta c)

Kansainvälisten asioiden johtaja Aulikki Hulmi, MMM/RO/EUKA, puh. 0295 162 034, aulikki.hulmi@mmm.fi

Neuvotteleva virkamies Anna Santala, MMM/RO/EUKA, puh. 0295 162 418, anna.santala@mmm.fi

Kohta d)

Neuvotteleva virkamies Elina Warsta, MMM/LVO/MBY, puh. 0295 162 102, elina.warsta@mmm.fi

EUTORI-tunnus

Liitteet

Viite

LIITTEET

Asiasanat	jaosto maatalous- ja elintarvike (EU 18), maatalouden erityiskomitea, maatalous, maatalous- ja kalastusneuvosto, yhteinen maatalouspolitiikka
Hoitaa	**MMM**
Tiedoksi	ALR, EUE, RUOKA, SM, STM, TEM, TULLI, UM, VM, VNK, VTV, YM